

REVITALIZACIJA PERIVOJA DVORCA SIXTA U JAKOVLJU

STRUČNI PROJEKT / Karla Hranić / Marko Blažić / Filip Horvat

REVITALIZACIJA PERIVOJA DVORCA SIXTA U JAKOVLJU

stručni projekt

Karla Hranić / Marko Blažić / Filip Horvat

Mentori:

doc.dr.sc. Petra Pereković / doc.art. Monika Kamenečki

lipanj, 2018.

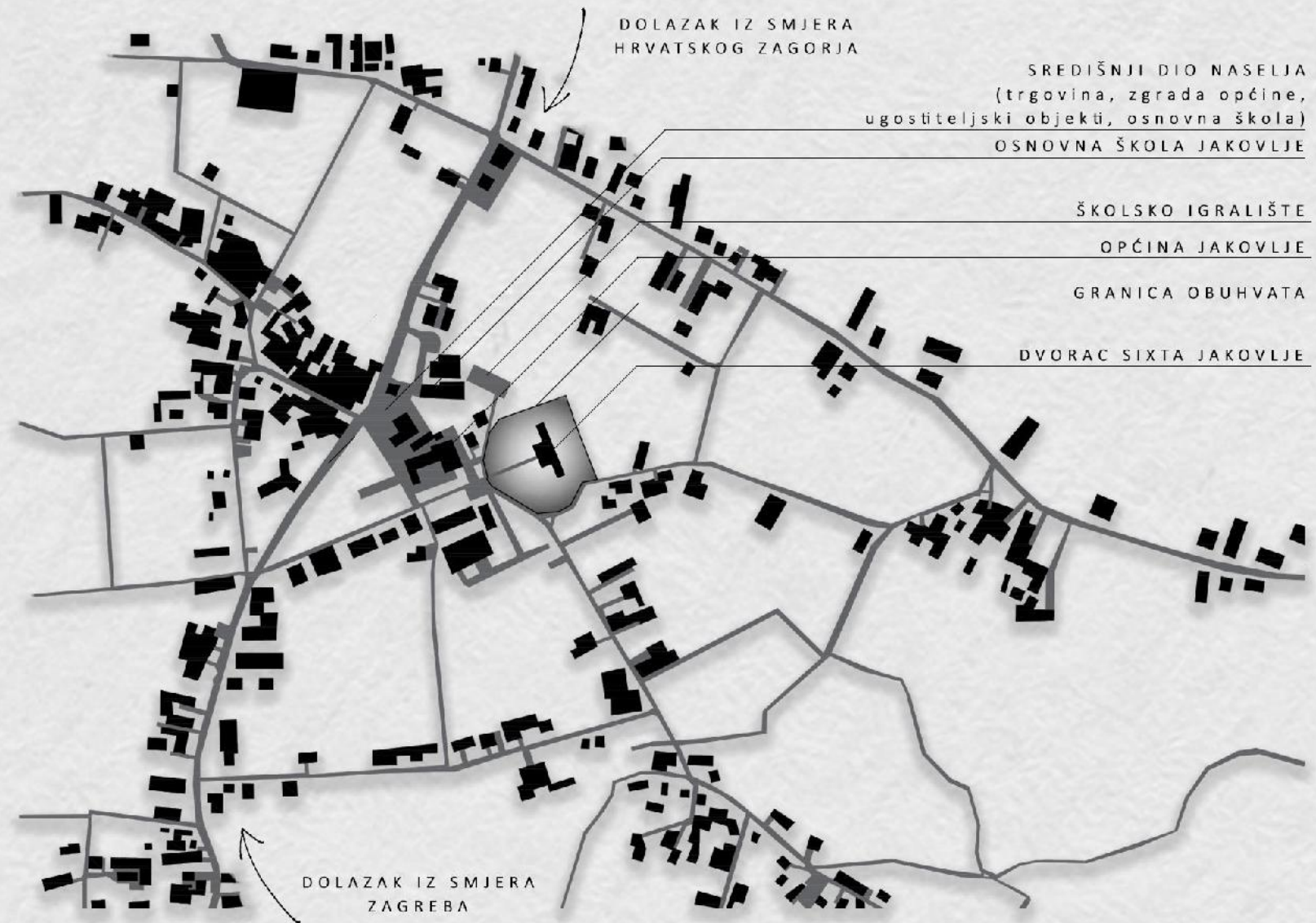
U V O D

Dvorac i perivoj Jakovlje te istoimeni Medunarodni park skulptura smješteni su u Općini Jakovlje u sjevernom dijelu Zagrebačke županije te ih omeđuju obronci Medvednice na istoku i rijeka Krapina na zapadu.

Pretpostavlja se da je dvorac izgrađen sredinom 18. stoljeća, a oblikovanje perivoja oko njega započinje krajem 18. i početkom 19. stoljeća.

Do ulaza u dvorac vodi ulica kojom se proteže aksijalna os uokvirena obostranim drvoredom kestena koji na području obuhvata prelazi u miješanu živicu klena, graba i kaline. Perivoj oko dvorca sadrži mnoge primjerke vrijedne vegetacije što utječe na cjelokupnu vrijednost obuhvata. Park skulptura obuhvaća prednji dio obuhvata što tom prostoru pridaje veću kulturnu vrijednost, dok je stražnji, nekada utilitarni dio, od manje kulturno-povijesne vrijednosti te je stoga i pogodniji za unošenje novih sadržaja.

Sveukupno stanje dvorca i okolnog parka skulptura danas je vrlo je loše zbog neadekvatnog održavanja te je potrebna revitalizacija prostora u cjelini.

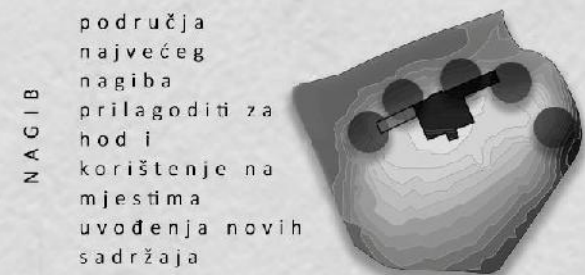
P O V I J E S T

Dvorac Jakovlje, dvorac Oršić ili drugim imenom dvorac Sixta, kako je nazvan po ulici Adela Sixta u kojoj se nalazi, izgrađen je tijekom pedesetih godina 18. stoljeća. Dvorac je u početku bio barokna kurija koja je ubrzo dograđivanjem postala središnji dominantni element izduljenog volumena dvorca s dva bočna krila. Taj se pothvat pripisuje grofovskoj obitelji Oršić u čijem je vlasništvu tada bio posjed.

Prostor oko dvorca kroz povijest se prilagođavao potrebama vlasnika i načinu života određenog doba te se to odrazilo na njegovu organizaciju i uređenje. U prvim kartografskim prikazima iz 18. stoljeća vidljivo je da je prostor iza dvorca sadržavao povrtnjak, dok u prednjem dijelu nema tragova oblikovanja perivoja što ukazuje na njegovu pretežito utilitarnu funkciju. Krajem 18. i početkom 19. stoljeća započinje oblikovanje perivoja pa je na kartama vidljiva simetrična kompozicija s ulaznim gospodarskim dijelom te perivojno oblikovani dio uz dvorac do kojeg vodi aksijalno položena središnja aleja koja ukazuje na klasicistički koncept oblikovanja. Prostor iza dvorca je još uvijek obuhvaćao geometrijski organiziran vrt. Vidljivo je da prostor iz prethodne utilitarne funkcije bez prostornog koncepta poprima funkciju uživanja u obliku tipičnog baroknog i barokno-klasicističkog perivoja. Perivoj dvorca Jakovlje u 19. je stoljeću bio istodobno korisni vrt (povrtnjak), uresni vrt i voćnjak.

Sjeverno krilo dvorca oštećeno je u požaru koji se dogodio 1979. godine, a u potresu 1990. godine dodatno je statički oslabljeno što je rezultiralo njegovim potpunim uklanjanjem. Tijekom godina objekt je više puta nadograđivan, a zadnji vlasnik dvorca bila je obitelji Sixto u čijem vlasništvu dvorac ostaje sve do Drugog svjetskog rata kada započinje nacionalizacija i propadanje dvorca te njegovo neprimjereno održavanje i korištenje.

A N A L I Z E

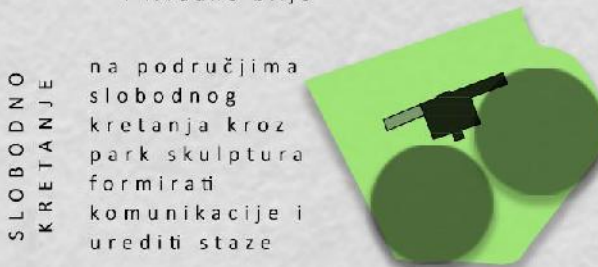

područja najvećeg nagiba prilagoditi za hod i korištenje na mjestima uvođenja novih sadržaja

očistiti i raskrčiti samoniklo bilje, iskoristiti samoniklo livadno bilje u stražnjem dijelu, travnjak zadržati i redovito održavati

● samonikla kupina i livadno bilje ● travnjak

na područjima slobodnog kretanja kroz park skulptura formirati komunikacije i urediti staze

smanjiti buku iz susjedne tvornice sadnjom guste vegetacije, smanjiti buku uz prometnice

NEPROHODNA VEGETACIJA
neprohodna vegetacija djelomično zaklanja pogled na betonirani šaht kao i nepoželjne vizure na susjednu tvornicu - potrebno je dodatnom sadnjom što više zakloniti postojeći šaht

VIZUALNE BARIJERE
zakloniti nepoželjne vizure na kuće, poželjna gusta i visoka sadnja

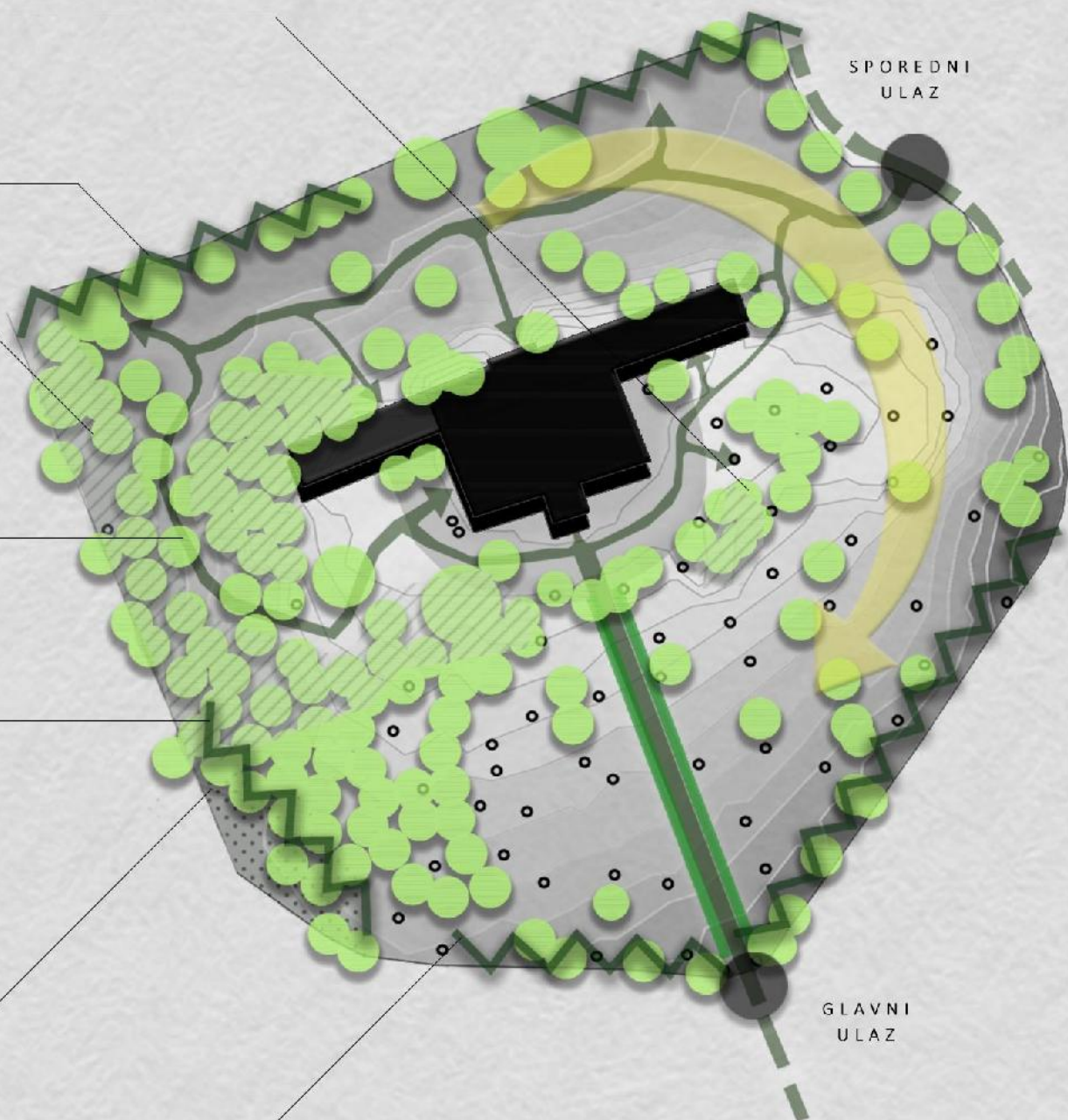
NEPROHODNA VEGETACIJA
očistiti i raskrčiti nepoželjnu samoniklu vegetaciju kako bi se omogućilo kretanje kroz cijeli prostor parka

KOMUNIKACIJE
stvoriti nove komunikacije u prostoru ovisno o sadržajima, povezati prednji i stražnji dio parka uređenim stazama prilagođavajući ih terenu, postaviti rampe ili stepenice na većim nagibima

VIZUALNE BARIJERE
vizualno zakloniti i odvojiti izdvojen prostor od prostora Međunarodnog parka skulptura

IZDVOJEN PROSTOR ZA BORAVAK
prostor je potrebno što više udaljiti te vizualno i fizički odvojiti od skulptura

VIZUALNE BARIJERE
zakloniti poglede iz parka na prometnicu

A N A L I Z E

1 NEPOŽELJNE VIZURE
zakloniti nepoželjne poglede na kuće

2 POŽELJNE VIZURE
zadržati i otvoriti duge vizure prema
oranicama

3 NEPOŽELJNE VIZURE
zakloniti nepoželjne poglede na kuće, po
jina gusta i visoka sadnja

4 POŽELJNE VIZURE
zadržati i otvoriti duge vizure na
Medvednicu

5 POŽELJNE VIZURE
zadržati vizure s prometnice na dvorac

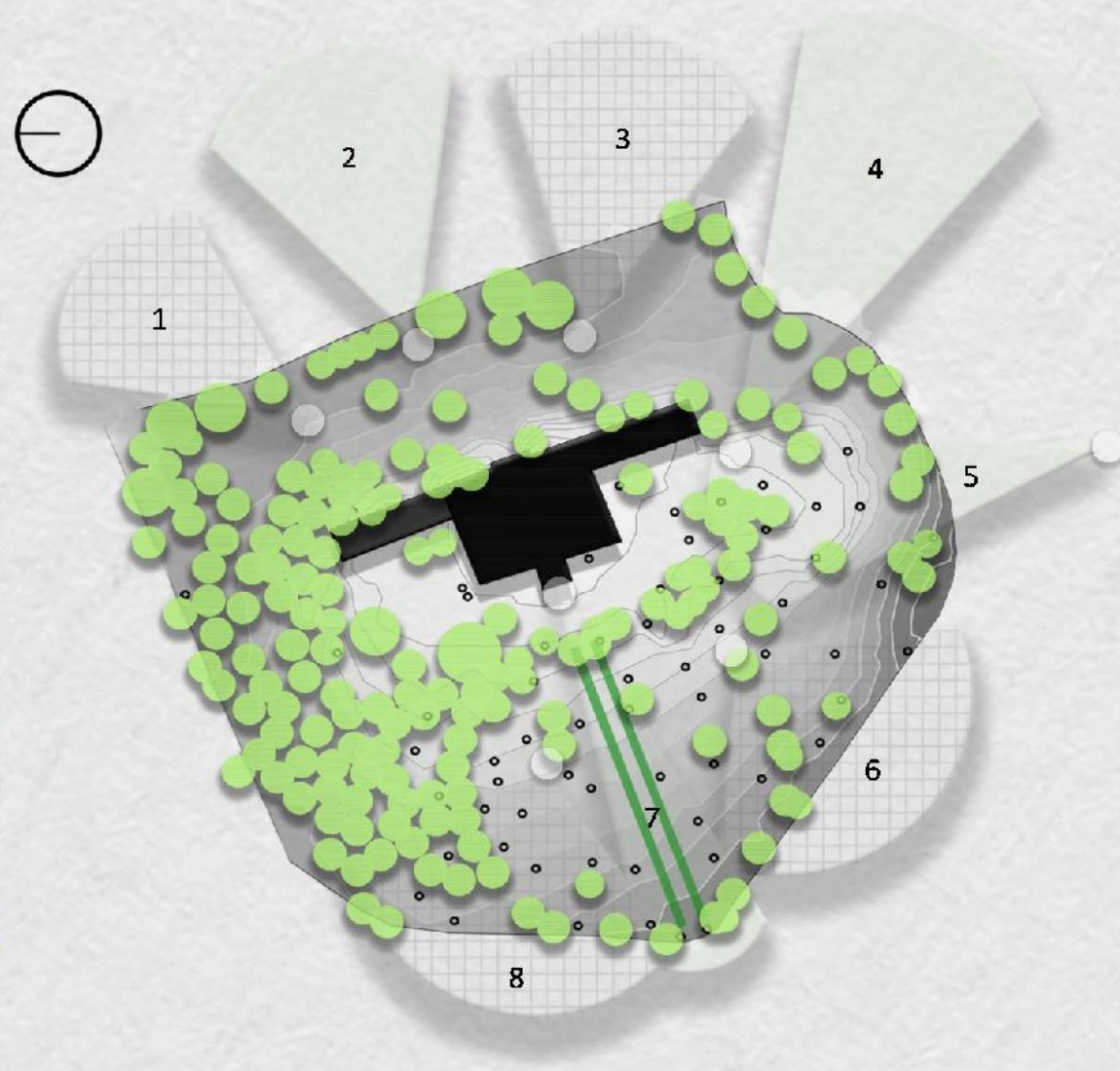
6 NEPOŽELJNE VIZURE
zakloniti loše vizure iz parka na
prometnicu i susjednu tvornicu
sadnjom visoke vegetacije koja ujedno
utječe na smanjenje buke

7 POŽELJNE VIZURE
zadržati vizuru s balkona na perivoj

8 NEPOŽELJNE VIZURE
zakloniti nepoželjne poglede na
prometnicu i stambene objekte

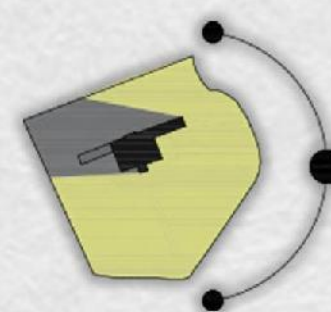

OSUNČANOST

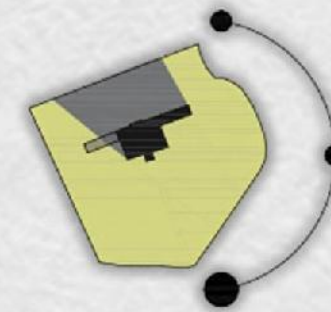
jutro

poslijepodne

podne

A N A L I Z A V E G E T A C I J E

1 *Pinus nigra* – na prostoru prednjeg dijela parcele nalaze se stari borovi koji su zaraženi potkornjacima i velikim dijelom osušeni – potrebno ih je postupno ukloniti te na njihovo mjesto zasaditi vrste karakteristične za ovo podneblje

2 Skupina stabala kod ulaza – skupina od dva bora (*Pinus nigra*) i jedne breze (*Betula pendula*) koji pokazuju znakove odumiranja – predlaže se uklanjanje bora s desne strane te praćenje stanja breze i bora s lijeve strane kako bi ih se na vrijeme moglo ukloniti

3 *Robinia pseudoacacia* – predlaže se uklanjanje većeg dijela samoniklog grmlja ili tretiranje na način da se grmlje postepeno pretvara u pojedinačno stablo

4 *Fallopia x bohemica* – velika skupina invazivne vrste *Fallopia x bohemica* postepeno zauzima sve veću površinu na parceli te ju je potrebno primjerenim postupkom ukloniti

5 Stražnji dio – u stražnjem sjeveroistočnom dijelu perivoja uz dvorac se nalaze tri bora (*Pinus nigra*), dvije vrbe (*Salix* sp.), tri breze (*Betula pendula*) i jedan orah (*Juglans nigra*) koje bi bilo dobro ukloniti ili premjestiti na drugi dio parcele; jabuku (*Malus domestica*) i šljivu (*Prunus domestica*) koje se također nalaze u ovom dijelu potrebno je premjestiti na prihvatljivu udaljenost od fasade

6. *Pinus nigra* – ispred južnog krila dvorca nalazi se skupina od tri bora koji zajedno sa skulpturom Nike Rodić tvore osmišljenu kompoziciju zbog čega ih je potrebno zadržati na tome mjestu – obzirom da su zaraženi potkornjacima, predlaže se uklanjanje postojećih i zamjena novim borovima

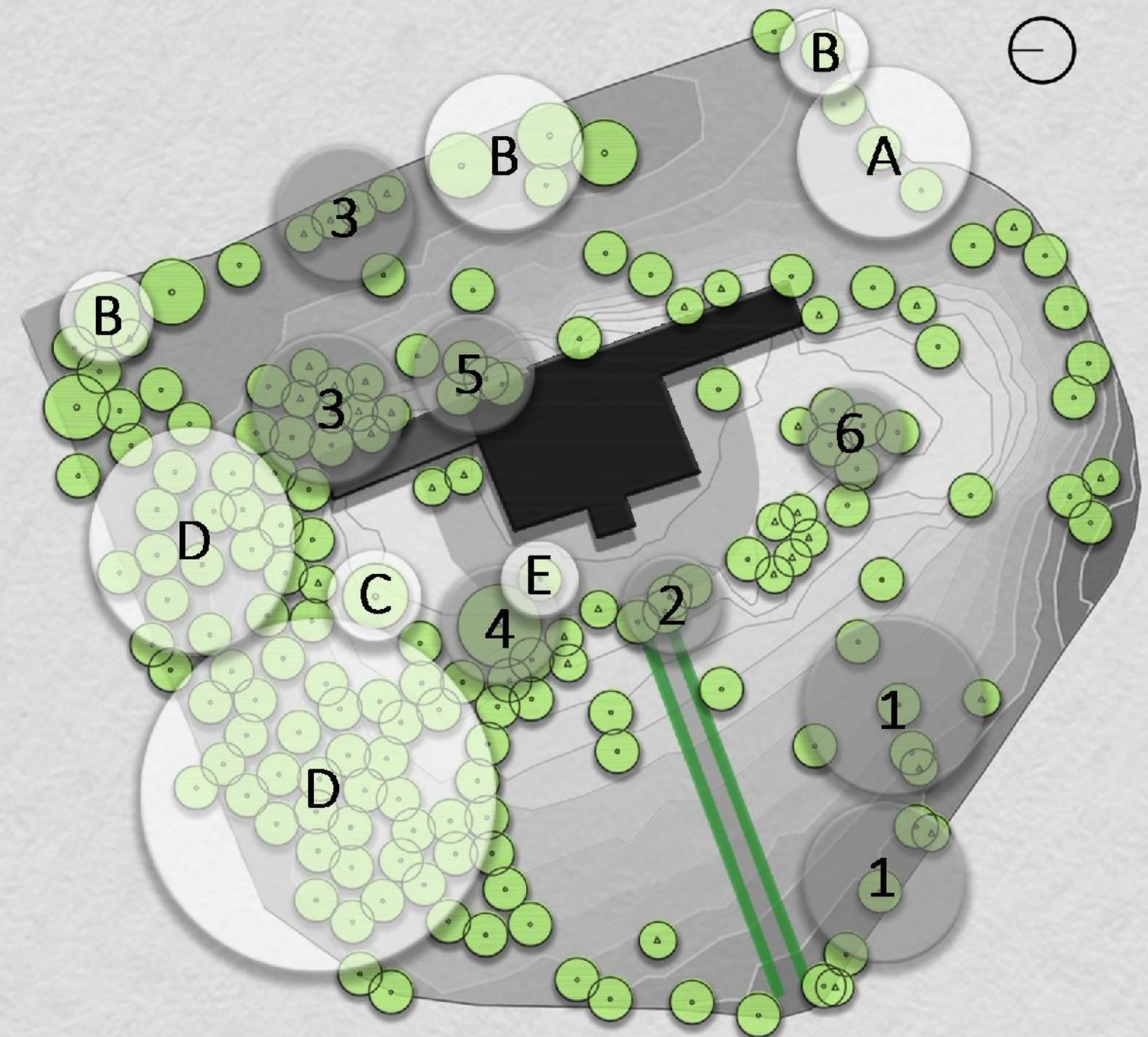
A *Populus nigra* – mlada stabla jablana koja će u svom punom rastu pridonositi vizualnoj kvaliteti prostora i stvoriti dobru vizualnu barijeru prema cesti

B *Platanus x acerifolia* – uz sjeveroistočni rub parcele nalaze se velike stare platane koje svojim habitusom pridonose vizualnoj kvaliteti prostora te odvajaju parcelu od susjednih oranica i djelomično zakrivaju loše vizure

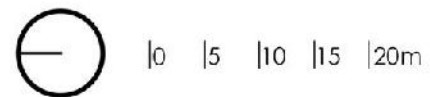
C *Tilia cordata* – primjerak velikog stabla lipe sa zanimljivom krošnjom i deblom

D Šumski dio – sjeverni dio parcele pokriven je gustom šumskom vegetacijom u kojoj prevladavaju klen (*Acer campestre*), lipa (*Tilia cordata*) i hrast (*Quercus* sp.) – iako prostor ima veliku prirodnu vrijednost i ambijentalni potencijal, potrebno je pročistiti neprohodnu vegetaciju

E *Juglans nigra* – veliki stari orah koji ima vizualnu kvalitetu, ali ga je potrebno pratiti kako grane ne bi došle u kontakt s građevinom

K O N C E P T Karla Hranić

LIVADNO BILJE

BORAVIŠNI PROSTOR S PERGOLOM I KAMENIM MASIVIMA ZA SJEDENJE (prostor za radionice i odmor)

STEPPING STONES

JEZERO S VODENIM BILJEM

DRVENI PLATO ZA BORAVAK UZ JEZERO

PROSTOR S VISEČIM LEŽALJKAMA

DVORAC

TERASIRANE GREDICE (biljne vrste za sjenu)

STEPENICE

POVIŠENA DRVENA PLATFORMA S ELEMENTIMA ZA SJEDENJE (prostor za radionice i druženje)

BORAVIŠBNI PROSTOR (elementi za sjedenje, roštilj)

NASAD VOĆNIH VRSTA GRMLJA

MODIFIKACIJE TERENA - LIST PLATANF (neformalna dječja igra - grudanje, sakrivanje, trčanje, spuštanje)

TERASA

ELEMENT ZA SJEDENJE / LEŽANJE

TERASIRANE GREDICE (biljne vrste za sunce)

SKULPTURA

ŽIVICA

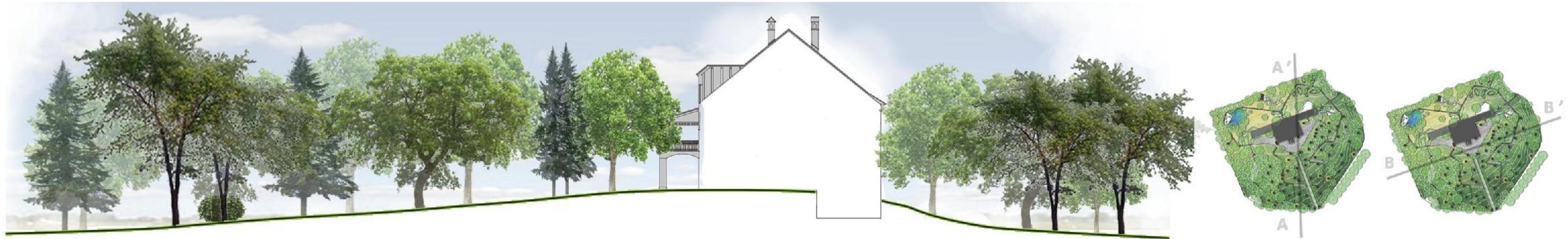
TRAVNJAK

STAZA BEZ OPLOČENJA (košenje trave po rubu staze)

OSVJETLJENA SKULPTURA

VIZUALIZACIJE I OPIS RJEŠENJA Karla Hranić

Presjek A-A'

Presjek B-B'

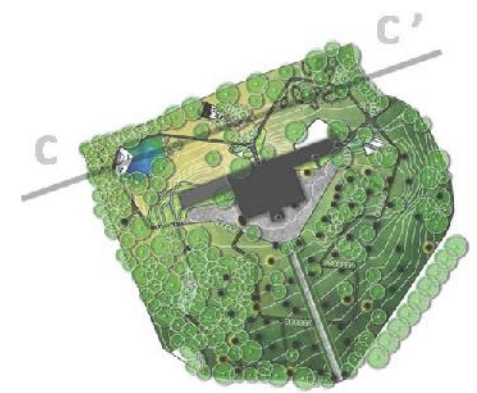
drvena platforma za sjedenje

Rješenje uređenja perivoja dvorca u Jakovlju podjeljeno je u dvije cjeline. Prva se cjelina odnosi na prednji dio ispred dvorca koji je ujedno Međunarodni park skulptura te su stoga intervencije u prostoru minimalne, a prostor je obnovljen kroz uređivanje komunikacija, sadnju i uklanjanje bilja te postavljanje boravišnih prostora za radionice i odmor. U sjevernom šumskom dijelu smještena je višenamjenska drvena platforma s elementima za sjedenje koja je osmišljena tako da ne narušava koncept parka skulptura i minimalno zadire u prirodu, a u južnom dijelu postavljen je boravišni prostor s pogledom na Medvednicu. Postojeći izdvojeni boravišni prostori uz cestu udaljeni su na primjereniju lokaciju.

Stražnji dio nije imao značajnu povijesnu i kulturnu vrijednost pa su stoga bile veće mogućnosti za unošenje novih sadržaja. Nastojalo se prostor iza dvorca zadržati što prirodnijim te iskoristiti postojeću vegetaciju i livadni pokrov. Uređene su komunikacije kako bi se povezao prednji i stražnji dio, a teren na nagibu uz dvorac poslužio je za oblikovanje terasiranih vrtova. U sjevernom djelu smješten je intimniji prostor, odnosno jezero s vodenim biljem na kojem se nalazi drvena platforma za boravak, a zatim staza vodi do središnjeg dijela gdje se nalazi boravišni prostor s pergolom i kamenim masivima za sjedenje. Južni je dio zamišljen kao prostor za aktivan boravak te se tamo nalaze modelacije terena prilagođene dječjoj igri, a uz njih se nalazi voćnjak i terasa namijenjena budućim ugostiteljskim ili boravišnim sadržajima.

DETALJI I VIZUALIZACIJE Karla Hranić

Presjek C-C'

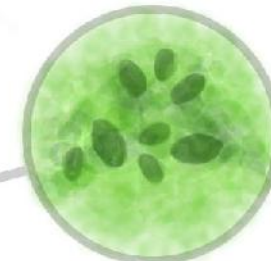

jezero

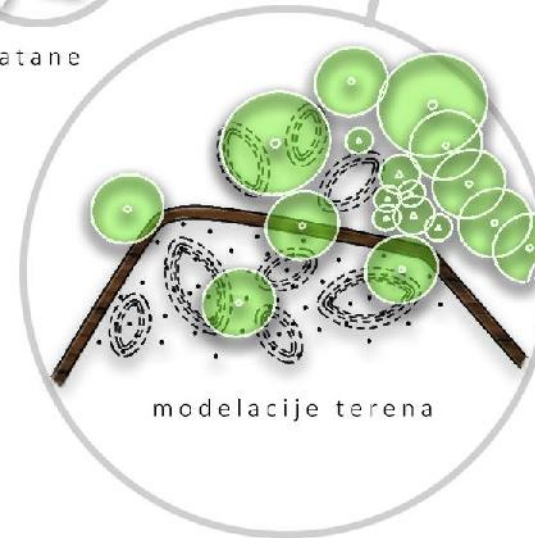
kameni masiv

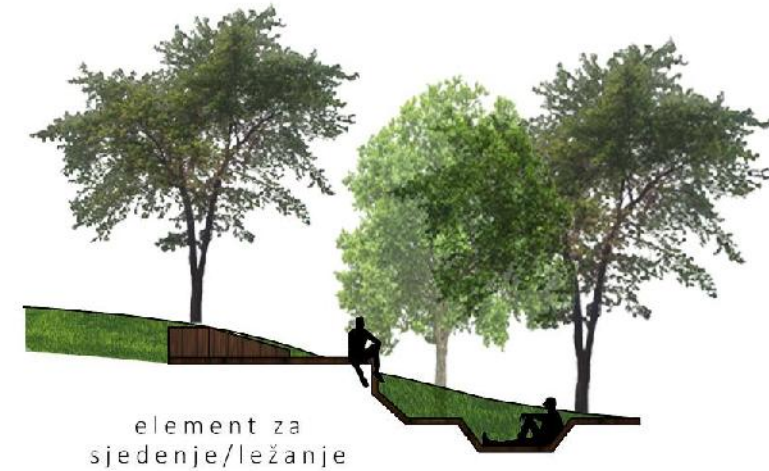
list platane

boravišni prostor s pergolom

modelacije terena

element za
sjedenje/ležanje

terasirane gredice

Konceptualni prikaz revitalizacije parka skulptura temeljen je na pravokutnim geometrijskim oblicima.

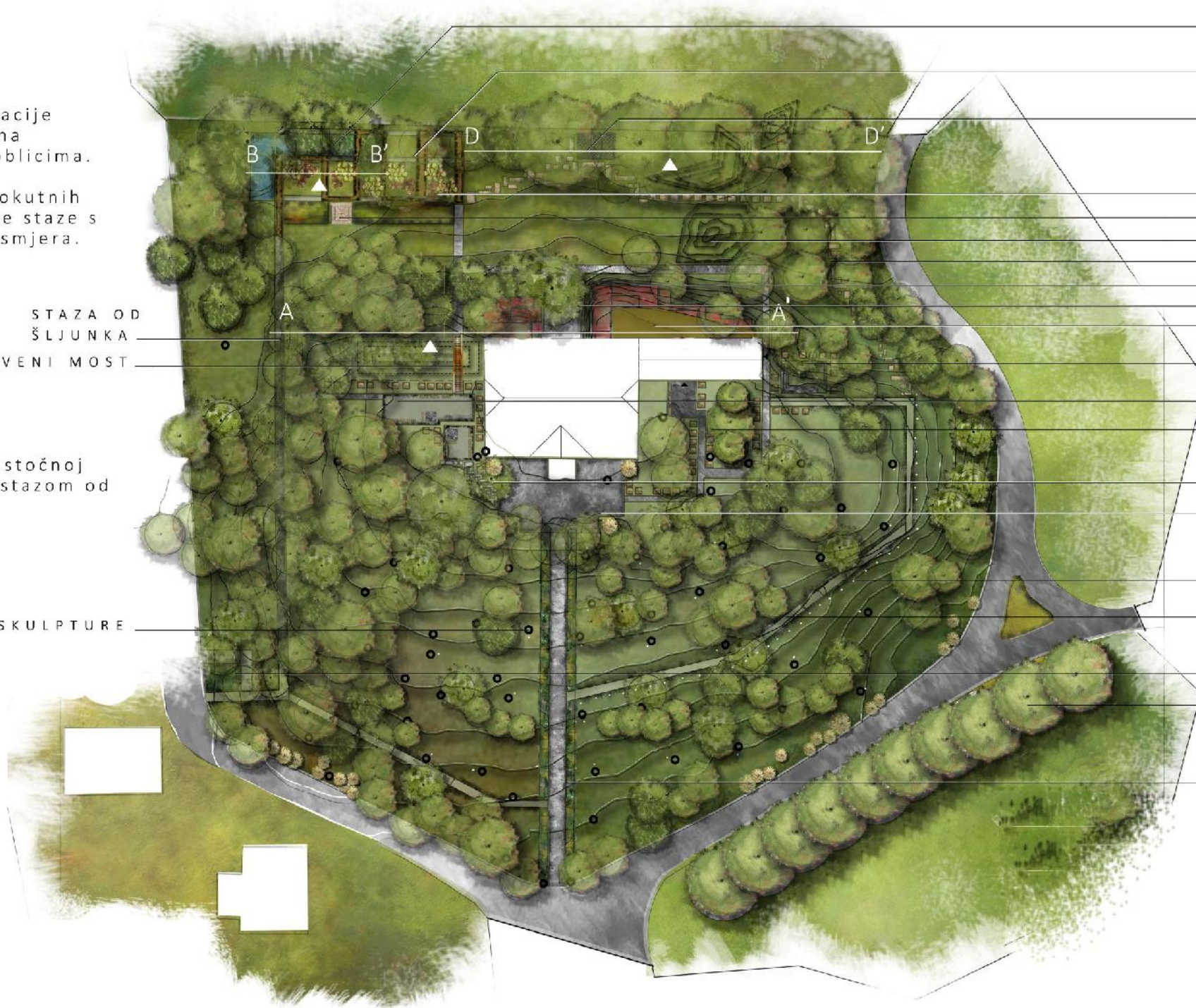
Sve popločene površine pravokutnih su oblika, a povezuju ih ravne staze s oštrim i naglim promjenama smjera.

STAZA OD ŠLJUNKA
DRVENI MOST

Pojedini elementi na sjeveroistočnoj strani obuhvata povezani su stazom od stepping stonesa.

SKULPTURE

U prednjem dijelu uzduž jugoistočne padine prolazi staza koja omogućuje šetnju i različitu percepciju skulptura.

EKOLOŠKO JEZERO
(samoodrživo)
STAZA OD MULCHA

MREŽA ZA LEŽANJE SA JASTUCIMA
(učvršćena u deblo platane i tlo)

PERMAKULTURNI VRTOVI
SJENICA

MODELACIJA TERENA
STEPPING STONES STAZA (kroz voćnjak)
RUŽIČNJACI (terasirani suhozidom)
STRAŽNJI ULAZ (podloga šljunak)
DRVENI DECK NA STUPOVIMA

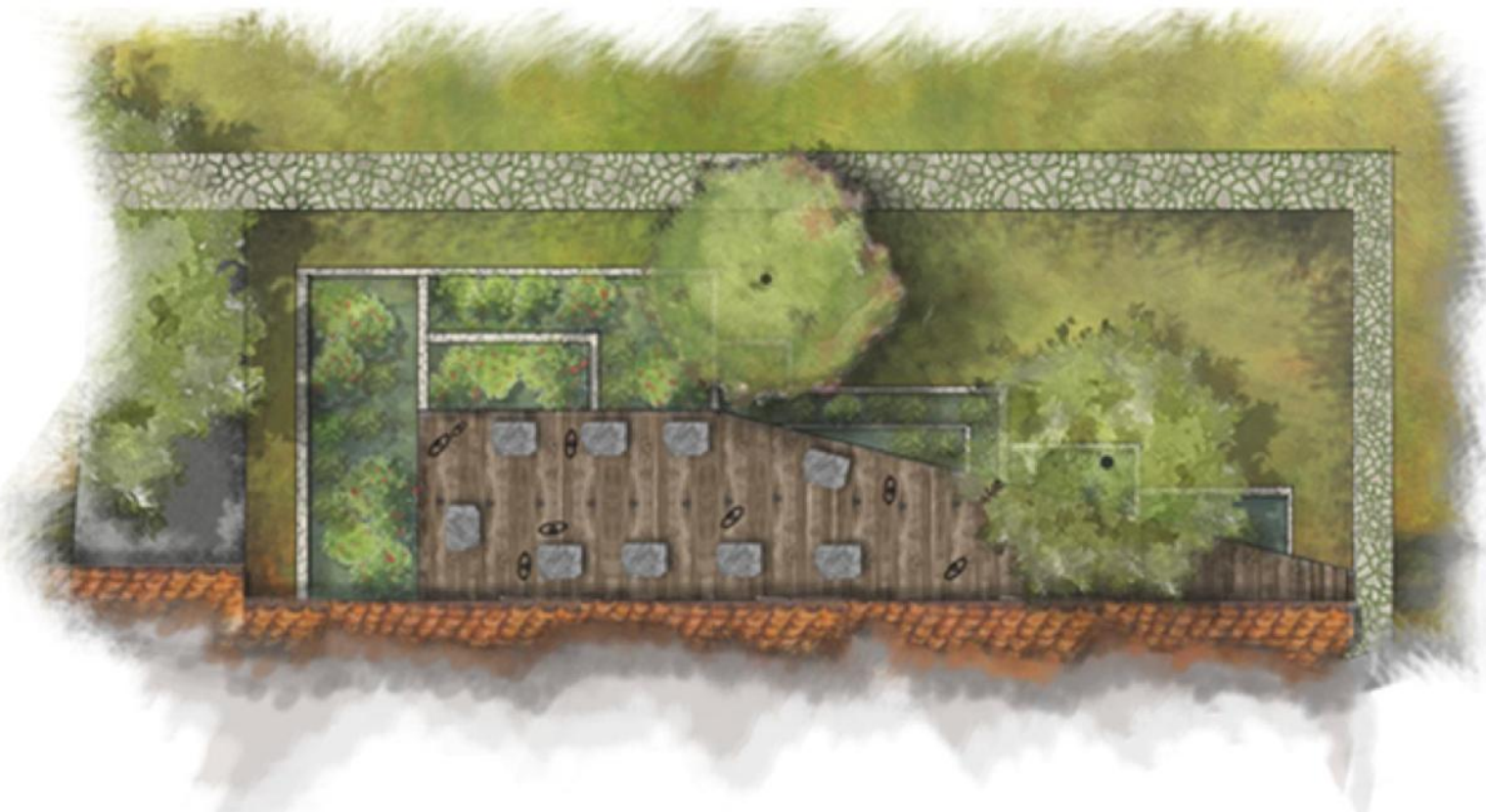
PROSTOR ZA DOGAĐANJA
(predavanja, radionice, predstave...)
ŠIŠANO GRMLJE
BORAVIŠNI PROSTOR NA OTVORENOM

STEPPING STONES STAZA
OPLOČENI PROSTOR ISPRED ULAZA

SOLARNE SVJETILJKE (blago osvjetljenje
staze i skulptura noću)
STAZA OSTVARENA UČESTALOM
KOŠNJOM TRAVE

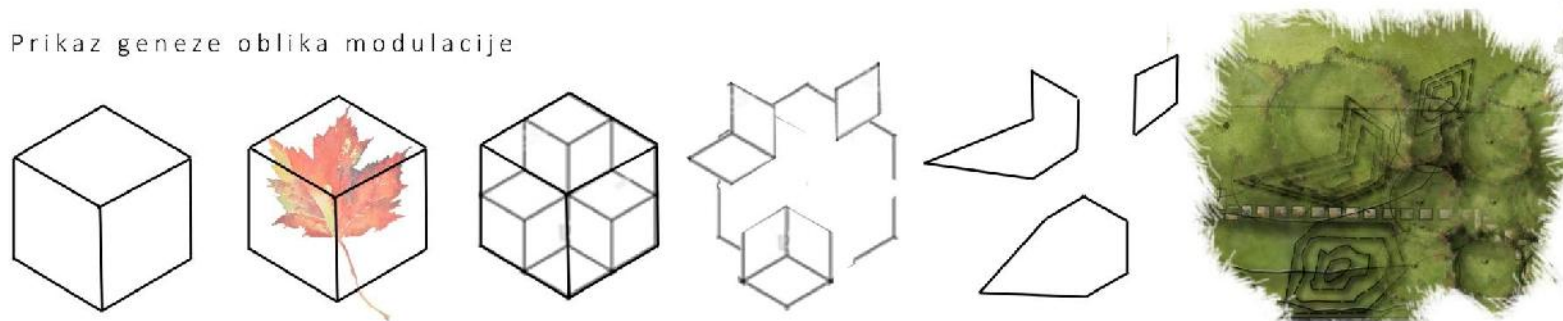
PROSTOR ZA BORAVAK I GRILL
NA ZELENOM KROVU GARAŽE
DRVORED STABALA OBIČNOG GRABA
(*Carpinus betulus*)

ŠIŠANA ŽIVICA (sa otvorima kroz koje
se pružaju vizure na pojedine skulpture)

Detalj prikazuje drveni decking naslonjen na dvorac s ulogom prostora za druženje i ispijanje piva iz planirane pivovare. Ispod deckinga nalaze se terasirani ružičnjaci poduprti suhozidima, dok se na decking u nalaze stolovi. Staza koja prolazi okolo napravljena je od kamena s fugama ispunjenim travnom smjesom.

Prikaz geneze oblika modulacije

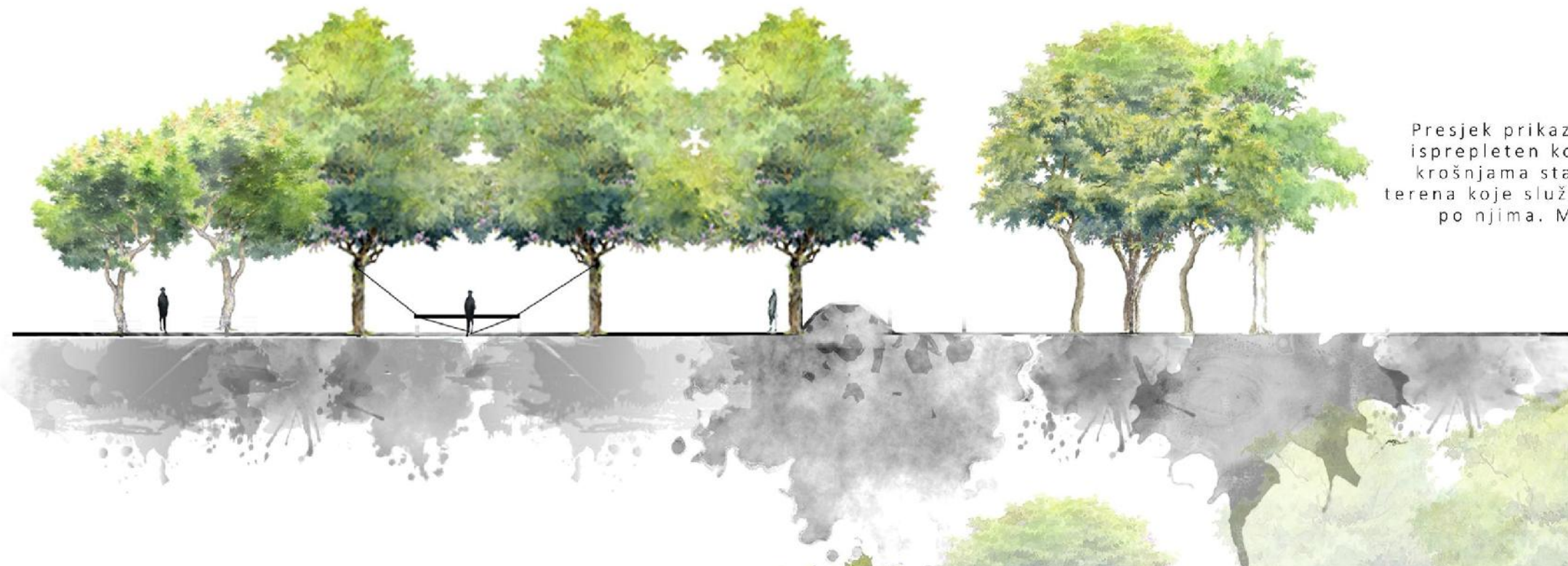
Dekonstrukcija geometriziranog lista *Platanus x acerifolia*

Presjek B-B'

Presjek prikazuje permakulturni vrt te visine stabla koja se nalaze u njegovoj blizini. Samo održivo ekološko jezero dubine je 1 metar u najdubljoj točki. U vrtovima se mogu saditi razne utilitarne vrste.

Detalj prikazuje permakulturni vrt u koji je ukomponirano ekološko samo održivo jezero. Staze unutar vrta prekrivene su mulčem kako bi se osiguralo ugodno kretanje te potaknula plodnost zemlje. Među gredicama rastu dva stabla. U nastavku osi jedne od gredica nalazi se sjenica za boravak.

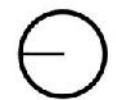
Presjek A-A'

Presjek prikazuje prostor ispred sjeveroistočnog odnosno stražnjeg lica dvorca. Stražnji ulaz opločen je šljunkom te je omeđen oštrim padinama presječenog nagiba terena koje pridržavaju suhozidi. Presjek također prikazuje decking koji služi za druženje i ispijanje pića na postavljenim kamenim stolovima.

Presjek C-C'

Presjek prikazuje ležaj napravljen od kvadratnog okvira u kojem je isprepleten konopac na kojemu su razbacani jastuci za ležanje pod krošnjama stabala. Presjek također prikazuje jednu od modelacija terena koje služe za povećanje vrijednosti dječje igre prilikom kretanja po njima. Modelacije također mogu služiti i za sanjkanje zimi.

MODELACIJA PRESJEČENA STAZOM

BORAVIŠNI PROSTOR S KAMENIM OPLOČENJEM

STAZA OD KAMENIH PLOČA

JEZERO S VODENIM BILJEM

DRVENA TERASA

POVRTNJAK

KAMENO OPLOČENJE

DRVENA TRIBINA

KASKADE SA STABLIMA I GRMLJEM

DRVENI STOL I KLUPE

SUHOZIDI

PROSTOR ISPRED ULAZA U DVORAC
(stabilizer sa sivim agregatom)

KAMENI BLOKOVI I
NEFORMALNO OPLOČENJE

STAZA (formirana košenjem trave
i utiskivanjem sitnog kamenja)

POVIŠENA DRVENA TERASA

GRMLJE

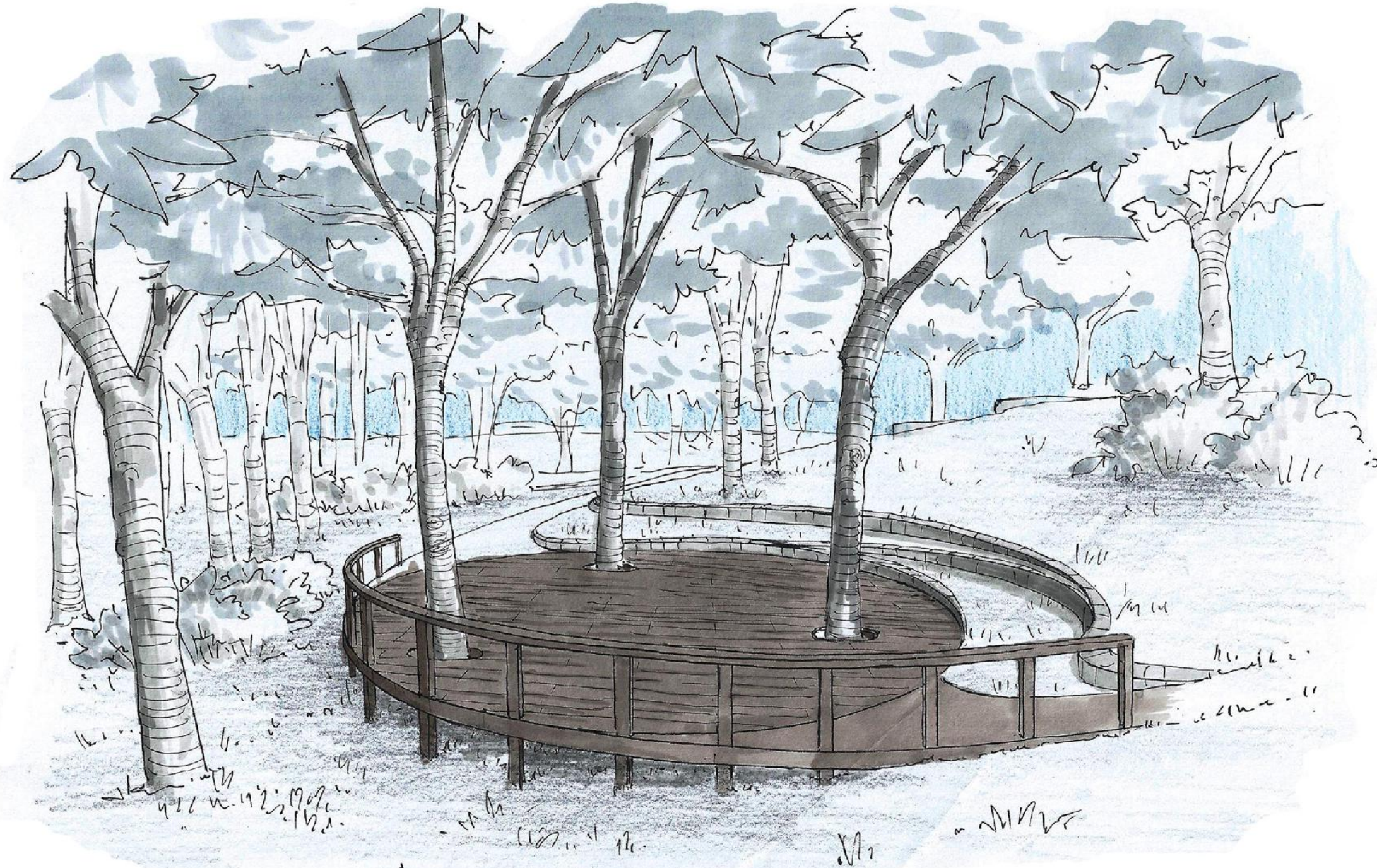
POŠUMLJENI PREDIO PARCELE

ŽIVICA
(sa prorezima na mjestima staza
i vizura prema skulpturama)

SKULPTURA

PRILAZNA STAZA
(stabilizer sa sivim agregatom)

DRVENA TERASA

Koncepcija rješenja bazira se na kontrastu između strogih geometrijskih formi suhozidnih terasa i tečne organske linije staze koja vodi perivojem.

Glavna pristupna staza s naglašenom vizurom prema dvorcu zadržana je te se uz nju pojavljuje živica s prorezima koji otvaraju vizure prema pojedinim skulpturama.

Okrugla drvena terasa smještena u šumi ugodan je boravišni prostor otvoren za razne oblike korištenja poput radionica i predavanja na otvorenom.

Prednji dio perivoja je, kao Međunarodni park skulptura, zadržao svoj originalni postav, a promjene se odnose na zamjenu stare ili unošenje nove vegetacije i postavljanje komunikacija.

Šetnica koja je formirana košenjem trave i utiskivanjem sitnog kamenja u tlo omogućava šetnju i promatranje skulptura bez narušavanja prirodne forme terena.

Na nekoliko mjesta u perivoju postavljeni su neformalni boravišni prostori od kamenih blokova i slobodno posađenog grmlja koji odgovaraju organskom stilu oblikovanja.

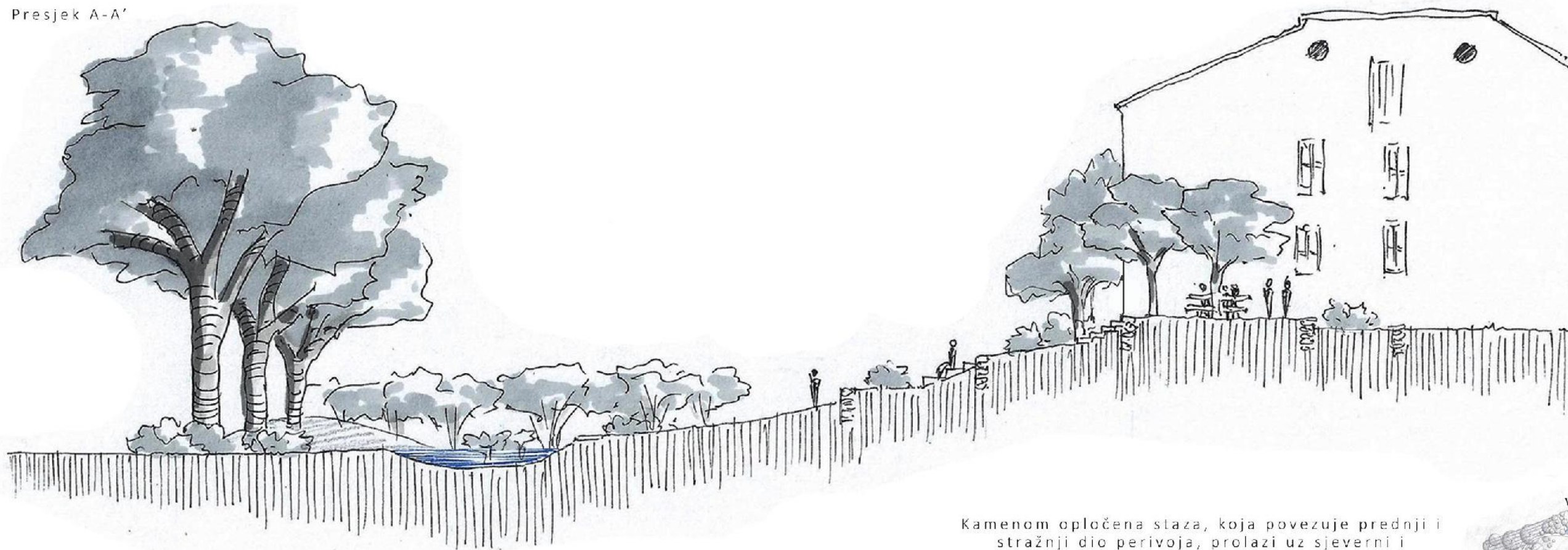

S obzirom da stražnji dio perivoja nema jednaku povijesnu i kulturnu vrijednost kao prednji, ovdje je postavljena većina novo unesenog sadržaja. Na padini uz južnu stranu dvorca smještene su kaskade sa grmljem i stablima.

Rubovi kaskada ograđeni su suhozidima koji ujedno tvore i tribine uz rub oploćenog prostora ispred ulaza. Na taj način stvoren je boravišni prostor percepcijski ograđen od obilazne staze, a ujedno povezuje i ulaz u dvorac sa crvenom terasom u stražnjem dijelu.

Presjek A-A'

Strma padina uz stražnju stranu dvorca pretvorena je u suhozidima ograđene zelene terase. Na njima se nalazi različit sadržaj poput postojećih ili unesenih stabala, različitog ukrasnog grmlja, drvene terase i tribine te drvenog stola s klupama.

Kamenom opločena staza, koja povezuje prednji i stražnji dio perivoja, prolazi uz sjeverni i zapadni rub parcele, a uz nju su uzastopno nanizani sadržaji kao što je voćnjak, modelacija terena, manje jezero sa vodenim biljem uz koje se nalazi opločeni boravišni prostor te povrtnjak.

Terasiranu padinu i sadržaje uz stazu međusobno odvaja otvorena zelena površina sa slobodno posađenim grmljem koje percepcijski dijeli prostor u podcjeline i pojačava prirodnost cjelokupnog ambijenta.

